

КРАГУЈЕВАЧКО ЧИТАЛИШТЕ

ЛИСТ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ „ВУК КАРАЏИЋ” У КРАГУЈЕВЦУ
ГОДИНА XXVI * БРОЈ 52 * ДЕЦЕМБАР 2021 * ISSN 2217-2327

01100001 01100111
01100101 01110110
01101011 01101111

01110100 01100001
01110011 01110100

2021-11-8], dostupno na: <http://cssu.nsk.hr/wp-content/uploads/2021/01/Izvjesece-za-MK-2020..pdf>.

8 Isto, str. 9

9 Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara, „Program 2019”, Zagreb, 2015, [Citirano: 2021-11-10], dostupno na: <http://cssu.nsk.hr/wp-content/uploads/2019/04/CSSU-program-2019.pdf>.

10 Silvija Perić, „Bibliokon”, *Svezak: časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja 2020*, br. 22: 87, [Citirano: 2021-11-10], dostupno na: <https://library.foi.hr/dbook/cas.php?B=1&item=S02110&godina=2020&broj=00022&page=87>.

11 Dijana Sabolović-Krajina, „Inovativnost u knjižnicama – primjer prakse Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica”, U *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 58, br. 1-2 (2015): 305-319, [Citirano: 2021-11-8], dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/143640>.

12 Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, „Cjeloživotno učenje: pojmovnik”, [Citirano: 2021-11-10], dostupno na: <http://www.cjelozivotno-ucenje.hr/pojmovnik/>.

13 Više o projektu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Ko-

privnica u okviru programa Erasmus + i njegovim rezultatima može se pronaći u članku: Petrić, Danijela, „Modeli i mogućnosti stalnog stručnog usavršavanja knjižničara za djecu i mlade te njihov utjecaj na praksu.”, *Čitalište: naučni časopis za teoriju i praksu bibliotekara* God, 20, br. 36 (2020): 37-43, dostupno na: <https://citaliste.ff.uns.ac.rs/index.php/cit/article/view/113>.

14 U 2019. godini 14 stručnih djelatnika knjižnice provelo je 688 sati na organiziranim oblicima stručnog usavršavanja te su održali ukupno 19 izlaganja na stručnim edukacijama u zemlji i inozemstvu, objavili 3 recenzirana stručna članka. Više u: Isto

15 Knjižnica i čitaonica „Fran Galović” Koprivnica, „Nagrade i priznanja Knjižnici”, [Citirano: 2021-11-10], dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/o-nama/tko-smo/nagrade-i-priznanja/>.

16 Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci, Narodne novine: službeni list Republike Hrvatske 107/2021, [Citirano: 2021-11-10], dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_107_1886.html.

17 Isto.

18 Isto.

КОНТИНУИРАНО СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ БИБЛИОТЕКАРА КРОЗ ПРИМЕНУ ОТВОРЕНЕ НАУКЕ НА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИМ ИНСТИТУТИМА

Секција библиотекарских и књижевних Заједница институција Србије

Сваки библиотекар би требало да прати нове технологије и трендове. Вештине библиотекарских морају да буду савремене, употребљиве и корисне за стварне потребе у библиотекама. Од библиотекарских се очекује да има унутрашњу мотивацију и амбиције да напредује. Могућности за стручно усавршавање данас су знатно веће него некада. Стечене вештине требало би стално неговати и употпунити их са неким новим јер су задаци библиотекарских постали још бројнији и разноврснији. Библиотекар треба да буде спреман да одговори на све изазове у свом радном окружењу, као и да успешно искористи нове шансе и могућности, али и да, уз коришћење не само професионалних знања и компетенција већ и служећи се креативношћу и иновативношћу, активно планира и успешно издвоји приоритете.

Формални и неформални оквири за стално стручно усавршавање

Иако стално усавршавање у великој мери зависи од појединца и његових личних амбиција, неопходна је институционална подршка, која се остварује кроз осавремењивање формалног образовања и подршку институција у којима су библиотекарски запослени.

Формално образовање библиотекарских установљено је релативно касно [1], имајући у виду да библиотеке постоје још од старина. Да би уопште било могуће квалитетно образовање библиотекарских, неопходна је координација у раду свих учесника који се баве образовањем – од факултета и библиотека, до удружења и организација које се баве континуираним стручним усавршавањем. Универзитетско образовање потребно је употпу-

нити сталним ангажовањем на радионицама, вебинарима, курсевима, конференцијама...

Континуирано образовање подразумева такозвано целоживотно учење, едукацију која се све више проширује и подразумева процес сталне надоградње и повећања основног „језгра” знања стеченог у формалном образовном систему са циљем да се усаврше постојеће способности и стекну нова знања и квалификације [2]. Савремене потребе корисника у времену перманентних промена намећу увођење нових услуга у библиотеке, истовремено доприносећи повећаној потреби за сталним усавршавањем библиотекара, који овладавањем новим вештинама и компетенцијама доприносе не само личном професионалном развоју, корисницима и матичној институцији у којој раде, већ дају свој допринос и на плану осавремењивања и унапређивања библиотечно-информационе делатности у целини.

Значај сталног стручног усавршавања у научним библиотекама

У данашње време убрзаног развоја информационо-комуникационих технологија и измењеног информационог окружења, библиотеке научно-истраживачких института и установа, као и њихов стручни кадар добијају активнију, значајнију и комплекснију улогу, због чега се њихове компетенције, задаци и дужности редефинишу и усложњавају [3]. Са друге стране, традиционалне форме формалног образовања библиотекара не обезбеђују вештине неопходне да се носе са новим задацима, па стога треба развити одговарајуће начине ефикасног и одговорног укључивања библиотекара у новонастало окружење, нужно је подизање стандарда рада и одржавање компетенција на највишем могућем нивоу.

Библиотекари и књижничари у научноистраживачким институтима, где често представљају и јединог запосленог у библиотеци [4], морају познавати, организовати и изводити самостално све врсте послова, што значи да морају поседовати сложена стручна знања. То значи да морају непрекидно да се стручно усавршавају на више различитих планова како би што квалитетније обављали свој посао.

Удруживање и умрежавање библиотекара у циљу међусобне размене информација и знања представљају један од видова добре праксе међусобне сарадње. Секција библиотекара и књижничара Заједнице института Србије је основана са циљем да омогући такву сарадњу.

Секција је основана 2012. године као струковно удружење у оквиру Заједнице института Србије. Циљеви Секције су да:

- доприноси унапређивању научноистраживачког рада у Србији,
- унапређује библиотечно-информациону делатност у Србији,
- ради на умрежавању институтских и сродних библиотека у циљу ефикасније и интензивније размене информација, усвајања заједничких стандарда, успешније организације рада и решавања заједничких проблема.

Секција организује сарадњу између чланица Секције и међусобну помоћ, семинаре и предавања са циљем сталног стручног усавршавања својих чланова, али и истраживача и подстиче и пружа помоћ у формирању и одржавању научних библиотека.

Чланови Секције су библиотекари и књижничари запослени у институтима који су чланови Заједнице института Србије, без обзира на величину библиотеке. У рад Секције могу се укључити, као придружени чланови, и библиотекари и књижничари запослени у научним и истраживачко-развојним институтима који нису чланови Заједнице [5].

Секција већ годинама уназад планира и организује стручне програме за едукацију и стручно усавршавање библиотекара, као и њихових корисника, односно истраживача [6], што обезбеђује плодно тле за развој постојећих и стицање нових компетенција, знања и вештина потребних за рад. Велика је одговорност Секције у пружању могућности члановима да се континуирано стручно усавршавају и стичу нова знања. Циљ јесте размена и допуњавање знања неопходних библиотекарима како би могли да ревностно, ефективно и са лакоћом обављају посао.

Отворена наука као изазов и подстицај

У јулу 2018. године Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије донело је стратешки документ намењен свим учесницима у научноистраживачкој делатности – Платформу за отворену науку.¹ У оквиру овог документа Министарство је истакло обавезу да све публикације које су резултат јавно финансираних истраживања имају отворен приступ, првенствено у одговарајућим националним, тематским или институционалним репозиторијумима.

Академске библиотеке и библиотеке научно-истраживачких института и установа, као и њихов

стручни кадар у развијеном свету представљају кључне институције које у процесу отворене науке доприносе промени научне парадигме и самом преласку на отворени приступ [7,8].

С Платформом за отворену науку, ступила је на сцену и релативно нова улога библиотекар као администратора институционалних репозиторијума, што подразумева широк спектар активности које су првенствено усмерене на подршку истраживачима приликом депоновања научних публикација у институционални репозиторијум, што даље подразумева: организовање обука за кориснике, контролу унетих метаподатака, повезивање дигиталних објеката са спољашњим изворима, старање о поштовању ауторских права и услова лиценци, и на крају, проверу усклађености са техничким стандардима и смерницама за развој репозиторијума [9–11].

Иако формално образовање библиотекара несумњиво даје добру основу за рад, ипак се са добијањем новог задужења администрирања институционалних репозиторијума појавила потреба за усвајањем специфичних знања и вештина које не припадају скупу традиционалних компетенција. Од незанемарљиве помоћи библиотекарама и истраживачима је и сегмент Едукација на веб страници Заједнице где се могу наћи актуелне корисне информације и кратки информативни текстови опремљени линковима ка презентацијама које су израдиле колеге библиотекар попут: *Ауторска права и политике самоархивирања: Шта смете да дејонујете у репозиторијум?*², *Управљање истраживачким подацима*³, *Трошкови објављивања у отвореном приступу*⁴, као и други садржаји који могу помоћи проширивању постојећег корпуса знања.

Библиотекар научноистраживачких института корисницима пружају помоћ приликом тражења садржаја и информација у дигиталном окружењу, организују обуке за коришћење библиографских алата тзв. цитатних менаџера, пружају помоћ у спровођењу политике отвореног приступа, врше дисеминацију резултата научног рада коришћењем различитих канала, а нарочито дигиталних репозиторијума, пружају информације у вези са ауторским правима [12].

Проширивање платформе за сарадњу

Развој институционалних репозиторијума и напори да се подржи прихватање принципа отворене науке у Србији били су повод за успостављање чвршће сарадње између чланова Сек-

ције и библиотекара запослених на факултетима. Увидевши потребу како истраживача, тако и библиотекара за разјашњавањем недоумица које су се јавиле у вези са различитим темама у овој области, посебно у сегменту управљања истраживачким подацима [13,14], ови библиотекар су почели да спроводе неформалну едукацију у овој области током 2019. године. Иако је пандемија Ковида–19 наметнула многа ограничења, бројне радионице које обрађују ову тематику одржане су у виртуалном окружењу и с правом се може рећи да су активности и сарадња током овог периода били интензивирани управо захваљујући чињеници да су термини за обуку могли да се заказују знатно флексибилније, те да су обукама могле да буду обухваћене и колеге које раде ван Београда. Током јесени 2021, формирањем неформалне иницијативе под називом Заједница отворене науке Србије дефинисан је нови, шири оквир за сарадњу библиотекара из Секције, са факултета и института који нису чланице Заједнице института Србије. У оквиру ове иницијативе организује се серија неформалних предавања и неформалних дискусија и консултација за библиотекар под називом *Учимо заједно!*

Милица Нинковић
Институт за медицинска истраживања,
Универзитет у Београду

Катарина Мељић
Институт за нуклеарне науке „Винча“,
Универзитет у Београду

Јелена Павловић
Институт за нуклеарне науке „Винча“,
Универзитет у Београду

1 <https://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/07/Platforma-za-otvorenu-nauku.pdf>

2 <http://www.itn.sanu.ac.rs/sekcija/index.php/autor-ska-prava-i-politike-samoarhiviranja-sta-smete-da-deponujete-u-repozitorijum>

3 <http://www.itn.sanu.ac.rs/sekcija/index.php/rdm>

4 <http://www.itn.sanu.ac.rs/sekcija/index.php/oatroskovi>